

Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților ingineri din Iași

Stefan, Bruno

Veröffentlichungsversion / Published Version
Arbeitspapier / working paper

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Stefan, B. (2019). *Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților ingineri din Iași*. (Studii și cercetări psiho-sociale, 5). Bucharest: BCS Publishing House. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-71677-2>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer Free Digital Peer Publishing Licence zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den DiPP-Lizenzen finden Sie hier:
<http://www.dipp.nrw.de/lizenzen/dppl/service/dppl/>

Terms of use:

This document is made available under a Free Digital Peer Publishing Licence. For more Information see:
<http://www.dipp.nrw.de/lizenzen/dppl/service/dppl/>



Biroul de Cercetări Sociale

Str. g-ral Berthelot nr. 84, apart. 2, sector 1, București

Tel/Fax: 031.422.00.58. Mobil: 0723.364.739.

Mail: bruno.stefan.bcs@gmail.com <https://bcs.com.ro>

Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților ingineri din Iași

decembrie 2019

Coordonator Bruno Ștefan

Studii și cercetări psiho-sociale

Nr. 5 / 2019

ISSN 2734-861X, ISSN-L 2734-861X

INTRODUCERE

Cercetările focus grup au fost realizate proiectului ”**Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților de la inginerie și arhitectură prin crearea unei rețele de centre de pregătire în antreprenoriat - AntreprenorIng**”, cod SMIS 123975, Axa prioritară 6 - Educație și competențe, Domeniul major de intervenție 10.ii. Îmbunătățirea calității și eficienței și accesul la învățământul terțiar și a celui echivalent în vederea creșterii participării și a nivelului de educație, în special pentru grupurile defavorizate. Proiectul POCU este implementat de Universitatea Tehnică ”Gheorghe Asachi” din Iași și de Asociația FACE.

Dezbaterile au avut loc în zilele de 11, 12 și 17 decembrie 2019 la Hotelul Unirea din Iași și au durat câte 3- 4 ore, la fiecare participând între 30 și 54 persoane. Primul grup a fost alcătuit din 54 studenți ai Universității Tehnice ”Gheorghe Asachi”, al doilea a fost alcătuit din 45 profesori ai aceleiași universități, iar cel de-al treilea grup a fost alcătuit din 30 antreprenori care angajează absolvenți ai Universității Tehnice.

Sinteza principalelor teme discutate relevă atât asemănări, cât și deosebiri în abordarea mediului universitar și a culturii antreprenoriale din facultăți:

	Studenti	Profesori	Antreprenori
1	Prea multă teorie a cărei utilitate e îndoielnică	În facultățile de top viața în bibliotecă e fundamentală - la noi ele sunt goale	Teoriile prea multe din primii ani îi demotivează pe studenți
2	Studenții învață pentru examene , nu pentru ei	Nu toți studenții sunt la fel , există unii performanți, unii mediocri și unii slabi	Absolvenții trebuie să fie mai înclinați către dorința de a învăța și de a munci
3	Studenții fac prea puțină practică	Practica nu este coordonată la nivel universitar de un centru specializat	Practica ar trebui făcută serios și să dureze câteva luni
4	Nici un profesor nu face mentorat	Tutoriatul, mentoratul este un fenomen slab dezvoltat	Deschiderea profesorilor către studenți și mentoratul sunt probleme deficitare
5	Multe lucruri sunt mecanice, elementare, repetitive	Inginerii fac deseori munci de maiștri și tehnicieni cu calificare medie	Superficialitatea studenților e reală
6	Spiritul antreprenorial nu este specific universității	Antreprenoriatul este riscant la o vârstă tânără - afacerile mor repede și asta lasă răni adânci	Antreprenoriatul este o meserie riscantă
7	Individualismul îi face pe toți să stea în banca lor, să nu facă proiecte comune	Antreprenoriatul nu se învață în facultate, se învață în familie , de la grădiniță chiar	Contează mult proiectele la care studenții au participat
8	Ucenicia este absentă în sistemul educațional	Angajarea studenților în primii ani de facultate reduce interesul pentru învățare și creează goluri în formarea profesională	Există unele domenii mai deschise spre antreprenoriat decât altele
9	Confortul tuturor e mai presus de performanță	În rândul tinerilor a scăzut opțiunea pentru științele tehnice , în favoarea altora	Resursa umană a întregii societăți are probleme

Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților ingineri din Iași



10	Limbajul prețios, sofisticat al profesorilor complică înțelegerea materiilor, nu o simplifică	Studenții vin în facultăți cu un nivel foarte scăzut de pregătire , dat de calitatea slabă a profesorilor de liceu	Problemele sunt la nivelul preuniversitar
11	Absența parteneriatelor cu organizații studențești, cu profesori, cu alți studenți	Absența schimburilor de experiență e mai gravă la unele facultăți	Comaniile trebuie să se implice în educația viitorilor lor angajați
12	Proiectele internaționale , schimburile de studenți, vizitele în alte facultăți sunt inexistente	Tema topurilor internaționale e puțin înțeleasă	Comaniile care țin legătura cu Universitatea obțin angajați de calitate
13	Indiferența față de ceea ce este în facultățile de top din lume	Există o deprofesionalizare a absolvenților , inclusiv în rândul profesorilor	Indiferența față de proceduri și reguli
14	Facultatea nu ne deschide spre noi oportunități : spre locuri de muncă în domeniu, spre proiecte de cercetare, spre personalități și savanți	Declinul demografic sporește cererea de absolvenți indiferent de pregătirea lor și duce la apariția unei generații cu un anumit specific	Nu sunt suficienți ingineri pe piață
15	Absența unui spirit proactiv , care să sară în ajutor și nu așteaptă să primească sarcini	Facultățile sunt organizate într-un sistem mai socialist , mai francez, mai rusesc; modelul englez-american e altfel	Absolvenții nu vin să se angajeze la stat
16	Dificultatea de a vedea produsul finit la elaborarea căruia se implică să lucreze	Studentul se formează în activități de cercetare - asta e diferența între universitar și preuniversitar	Angajatorii au tot mai puține cerințe și așteptări de la absolvenți
17	Studenții sunt pragmatici și vor să vadă utilitatea lucrurilor predate	Piața muncii investește puțin în absolvenți	Nu există investitori în educație și cercetare
18	Nevoia unor teste psihologice prin care să își descopere punctele tari și pe cele slabe, talentele și vulnerabilitățile	Universitatea nu îi formează doar ca specialiști, ci și ca oameni, le dă ceva din spiritul boem al ei	Absolvenții au probleme de comunicare
19	Dependența de bursă îi împlințe la toceală	Finanțarea universităților în funcție de numărul de absolvenți este greșită	Abilitățile de adaptare sunt importante
		Schimbările din societate și de pe piața muncii îi motivează pe unii dintr-o disciplină mai mult decât pe alții	
		Universitatea e elitistă	
		Autonomia facultăților a distrus competiția între facultăți de același tip, între universități și între studenți	
		Relațiile profesorilor cu studenții sunt mai sobre și mai sărace în România	

ANALIZA FOCUS-GRUPULUI CU STUDENȚI

Iași 11 decembrie 2019

Dezbaterile au început cu o scurtă prezentare a contextului universitar românesc, pornind de la rezultatele evaluărilor internaționale care arată o cădere an de an a ratingului fiecărei universități. De mai mulți ani peste 60% dintre studenții din România declară că și-au ales facultatea greșit. În facultăți ei nu-și găsesc împlinirea unor așteptări; viața studentască se petrece în alte părți decât în universități. În perioada de formare ca adulți și ca profesioniști, când inteligența este la cel mai ridicat nivel, facultățile nu organizează activitățile studentești într-un mod satisfăcător, așa cum se întâmpla în perioada interbelică la noi și cum se întâmplă în marile universități occidentale.

Nemulțumirile studenților sunt:

1. Timpul este ocupat aproape în totalitate cu învățarea unor **teorii** a căror utilitate este vagă, îndoielnică. *"Multe învățăm, dar nu cred că ne vor ajuta vreodată". "Nu învăț prea mult, dar timp nu am".*
2. Multe lucruri sunt mecanice, elementare, **repetitive**. *"Repetăm ca papagalii teorii și formule, mai ceva ca atunci când am dat examen de admitere". "Inteligența crește printr-un efort intelectual, făcând exerciții, fiind obligat să înveți. E necesară și toceala. Ne învață să învățăm, ne formează să prețuim efortul intelectual. Și ajungem să învățăm tot timpul în viață, nu doar pentru slujbe, ci pentru formarea noastră ca intelectuali".*
3. Studenții sunt pragmatici și vor să vadă **utilitatea** lucrurilor predate. *"De multe ori nu știu la ce o să ne ajute ceea ce învățăm. Pentru ce trebuie să învățăm toate care ne sunt predate? Aș vrea să învăț lucruri practice, nu teorie. Dacă nu e intercalată cu practica relevanța și utilitatea ei scade".*
4. Limbajul prețios, sofisticat al profesorilor **complică** înțelegerea materiilor, nu o simplifică. *"Învățăm atâtea termeni ambigui că ne întrebăm mereu ce o să facem cu ei, cui o să-i folosească".* Occidentalii au ajuns la un sistem simplificat de predare, clar, concis, atractiv expus, cu exemple actuale.
5. Studenții fac prea puțină **practică**, *"faptul că la o universitate tehnică se pune accent pe toceală, nu pe deprinderea unor abilități utile în carieră e un minus". "Noi nu am făcut practică decât în anii II și III - foarte puțin. Restul doar în sălile de curs. Când m-am angajat absența practicii am resimțit-o cel mai mult".*
6. Studenții învață pentru **examene**, nu pentru ei. *"Examenele nu arată ce știm și cum ne-am dezvoltat profesional în acel semestru". "Învățăm pentru examene, nu pentru noi. Dacă n-am mai da examene ne-am da seama că de fapt nu învățăm nimic. Învățăm pentru examene, nu pentru noi. Dacă n-am mai da examene ne-am da seama că de fapt nu învățăm nimic".*
7. **Ucenicia** este absentă în sistemul educațional. *"Am vrea ca un profesor să ne arate cum se fac aparatele, ce se întâmplă dacă le facem altfel, să lucrăm pe ele îndrumați de un specialist până când știm să le facem perfect. Dar concret, în ateliere. Așa am reține ceva".*



8. Dependența de **bursă** îi împinge la toceală. *"Fără bursă nu ne descurcăm și pentru asta trebuie să tocim. Suntem evaluați pentru repetarea unor lucruri abstracte". "Eu învăț pentru că depind de bursă și trebuie să tocesc pentru a lua note mari"*.

9. Nici un profesor nu face **mentorat**. *"Nici unul nu mi-ar place să-mi fie mentor". "Mie îmi place un profesor, dar nu lucrează cu mine, nu mă învață altceva în afara cursului, deși știu că își cunoaște bine meseria". "Aș fi vrut să am un profesor care să mă ajute să învăț mai bine, să se ocupe de mine în facultate, să mă îndrume profesional, psihologic, să mă ia să lucrez cu el, să știe ce mi se potrivește și ce nu în meseria pe care mi-am ales-o, să mă pună în legătură cu alți specialiști". "Noi avem un tutore, un îndrumător de an - așa e trecut în acte, e pentru toată grupa. Dar nu se ocupă de noi. Ne ia contractele, le semnează și apoi se face nevăzut. Nu îl interesează dacă avem restanțe, dacă avem probleme la cămin, ce facem în timpul liber, dacă suntem implicați în activități studentești sau nu. Când vin șefii de la ARACIS și verifică respectarea standardelor se ridică și spun că fac mentorat cu noi". "Tutorele ne este impus, nu ni l-am ales noi dintre profesori. De-asta e doar formal în viața noastră universitară". "Să presteze ei meditații cu noi, să ne ajute să înțelegem mai bine materiile de la cursuri? Ar fi un miracol". "Unii sunt comuniști, ca să fiu finuță în exprimare". "Nici un profesor nu ne-a ajutat cu locuri de muncă, măcar cu informații sau sfaturi". "Nu vine nici un profesor în cămine la noi. Poate vin unii, dar depinde de cămin". În alte universități profesorii au și ore de mentorat cu 4-5 studenți, de care sunt responsabili toată viața. Și în timpul lor liber, se ocupă de informarea lor privind festivaluri, teste psihologice, cursuri speciale. Toți absolvenții sunt legați pe viață de facultăți prin profesorii-mentori.*

10. Spiritul **antreprenorial** nu este specific universității. *"Sunt start-up-uri pe fonduri europene, dar profesorii nu au făcut afaceri și nu știu cum să-i îndrume în această direcție pe studenți". "La start-up-urile noastre iei bani, dar nu faci nimic, doar te acoperi de hârtii"*.

11. Proiectele **internaționale**, schimburile de studenți, vizitele în alte facultăți sunt inexistente. *"Eu am făcut în Italia doi ani facultatea. Am mers în mai multe țări cu colegii, în mai multe localități, la mai multe firme. Și la noi veneau mulți și schimburile astea ne stimulau". "Mobilitatea educațională nu e prezentă în viața universității noastre; stăm ca oile în țarc". "Eu am fost la o școală de vară în Norvegia. Aveam de făcut foarte multe excursii. Mi-a plăcut că am văzut multe - a fost mai important decât dacă mi s-ar fi predat multe. Relațiile studenților cu profesorii au fost mult mai apropiate. Am fost la o conferință unde au venit oameni din mai multe țări, foarte multe. Am fost nevoiți să cooperăm, să stăm să lucrăm la aceeași masă, să discutăm între noi. Și am avut de făcut pe urmă proiecte comune și după conferință. Și uite așa tinem legătura între noi și acum. Așa cum nu o țin nici cu profesorii și colegii de aici. Am fost puși într-un context care ne-a stimulat spontaneitatea, dorința de colaborare"*.

12. **Individualismul** îi face pe toți să stea în banca lor, să nu facă proiecte comune. E un individualism ce vine care reacție la colectivismul comunist de care voiam să fugim. Dar asta e o copilărie a modului de organizare universitar. Virtuțile colaborării și a vieții în echipă ne-au fost deseori batjocorite. Iar individualismul cu indiferența lui față de celălalt se perpetuează. Studenții nu participă la acțiuni în comun, nu petrec împreună, se distrează primitiv. Nu învață bine pentru că nu știu să trăiască o viață frumoasă în comun cu ceilalți. Profesorii nu petrec împreună cu studenții, aceștia nu merg la profesori acasă, așa cum se întâmplă în alte părți. Studenții nu știu ce proiecte au profesorii, ce planuri și preferințe au. Nici profesorii nu-i cunosc pe studenți decât în mod excepțional. *"Eu cred că noi nu avem nivelul lor de educație și de aceea ne e jenă să ne apropiem de ei, să-i abordăm pe profesori"*.



13. **Indiferența** față de ceea ce este în facultățile de top din lume. Nici profesorii și nici studenții nu urmăresc site-urile facultăților similare din Occident, nu merg la ele, nu fac proiecte comune cu ele. *"Facultățile noastre sunt construite de oameni care nu trăiesc în ele, cărora nu le-ar place să trăiască în ele, sunt sărace în conținut, sterpe intelectual. Sunt înghețate, nu sunt vii"*.

14. **Confortul** tuturor e mai presus de performanță. *"Cred că noi avem un confort, ne-am creat un mix de activități, în care nici una nu excelează, dar facem din toate câte puțin"*.

Abilitățile și competențele pe care facultatea le dezvoltă sau ar trebui să le dezvolte sunt multiple:

1. Însușirea felului de a fi și de a gândi ca un **specialist**, a metodelor de lucru și înțelegerea lumii științifice în care urmează să intre, cu ceea ce are ea caracteristic atât pe plan național, cât și internațional. *"Facultatea ar trebui să ne învețe cum să devenim specialiști, ce e valoros în domeniul nostru, să ne ofere o prezentare de ansamblu a lui, a lumii în care vom intra. Noi aveam o idee când am dat la facultate, dar toceala pentru examene ne-a băgat într-o ceață că nu mai vedem drumul. Parcă nu învățăm să devenim specialiști, învățăm doar că așa trebuie, că așa e programa. Iar profesionalizarea devine ceva tot mai îndepărtat"*. *"Când m-am dus să mă angajez part-time i-am arătat directorului carnetul de note, mândru că aveam note mari. Dar când m-a pus să fac ceva în domeniu mi-am dat seama că nu știam nimic"*.

2. Deprinderea unei **gândiri profunde** și înlocuirea șmecherelii în breasla specialiștilor cu rigoarea și decența academică. *"Credeam că vom învăța să gândim mai profund și să renunțăm la șmechereala unora din cei fără școală. Dar după ceva vreme constat că la șmechereală am renunțat, dar mai profund n-am învățat cum să gândesc. Oare cum am putea să ne deschidem mintea și să înțelegem tainele unei meserii pe care am ales-o cu pasiune?"* *"Am devenit mai tipicari, mai ascultători, învățăm că regulile contează, că efortul intelectual e necesar pentru a realiza ceva important. Facem acel efort nu doar la examene, ci și la diverse proiecte. Dar rezultatele întârzie să apară"*.

3. Capacitatea de a ține pasul cu **ritmul rapid** de creare a informațiilor științifice, cu schimbările majore produse în fiecare domeniu, accelerate de noile tehnologii la un nivel mai mare decât în trecut. *"Citim acum mai mult decât anul trecut în liceu. Iar atunci mi se părea că citesc enorm. Nici nu știu cum reușesc. Avem informații enorme pe care trebuie să le parcurgem"*. *"Științele se dezvoltă rapid și noi trebuie să ținem pasul cu ele. Observ că noi, studenții, reușim acest lucru, dar profesorii mai puțin. Capacitatea de a asimila noutățile scade odată cu vârsta sau cu lipsa antrenamentului"*. *"Nu ne ajunge timpul pentru a ne pune la punct cu materia; am căutat pe internet cursurile de la o facultate din Anglia și sunt diferite de ale noastre; avem mult de recuperat ca să fim la nivelul lor"*.

4. Adaptarea la **stresul** produs de acumularea uriașă de informații, intrarea într-un ritm de lucru alert, dinamic, conștienți că încetinirea ritmului îi exclude sau îi marginalizează în comunitatea științifică. *"Trăim într-un stres continuu dacă vrem să ne ținem de carte. E mult de învățat, greu de înțeles toate disciplinele. Pentru cei care stau la cămin e acolo un anturaj care-i scoate din priză. Pentru cei care stau cu părinții sau în gazdă stresul e vizibil - devin tocilari, facultatea îi acaparează cu totul"*. *"După primul semestru te înveți cu stresul facultății, faci față la tot felul de chestii, nu te mai sperii de cât îți dau profesorii de citit"*.



5. "Cel mai rău e că facultatea nu ne deschide spre noi **oportunități**: spre locuri de muncă în domeniu, spre proiecte de cercetare, spre personalități și savanți. Venim la toate întâlnirile organizate, cu speranța că ne deschid drumuri spre dezvoltarea noastră. Mi-ar place ca universitatea să fie un hub care să adune cât mai multe oportunități".
6. Ieșirea din **rutina lucrurilor repetitive**, mărunte și trecerea la activități tot mai complexe, ce necesită coordonare, planificare, control. "Profesorii au puține proiecte în care ne implică și atunci ne pun la activități simpliste. Aș vrea să coordonez activități sub supravegherea lor, să mă ghideze să fac lucruri mai complicate".
7. Capacitatea de a face într-un **timp scurt** ceea ce alte dată se făcea într-un timp mai îndelungat, de a lucra eficient, de a se ține de termene. "Facem totul pe fugă: învățăm repede că se apropie examenul, facem repede proiectul că trebuie predat la timp. Parcă nu mai medităm la sensul lucrurilor pe care le facem. De aceea ele ne devin străine și vrem să le uităm repede".
8. Ieșirea din **individualismul** impus ca reacție la colectivismul comunist și trecerea la munca în echipă, ceea ce presupune înlăturarea disfuncțiilor inerente: bârfe, invidii, lene, pasarea responsabilității, etc. "E o copilărie a modului de organizare universitar. Dar nu putem trece de faza asta, să ne apropiem de profesori și ei de noi mai mult".
8. Dezvoltarea unui **spirit proactiv**, disponibilitatea de a sări în ajutor și nu de a aștepta să primească sarcini, capacitatea de a veni cu propuneri și idei, de a se implica voluntar, de a-și face cunoscute opiniile. "De vină sunt studenții în primul rând. Ei nu-i bat la cap pe profesori cu problemele lor și atunci ei, văzând că nu mai au de lucru își văd de alte treburi. Studenții trebuie să vină spre ei. Ei își fac treaba formal pentru că studenții își fac treaba formal cu ei".
9. Renunțarea la **timiditatea** care i-a împins până acum să stea în ultima bancă pentru a nu se face văzuți de profesori și asumarea ieșirii în față, a vorbitului în public, a susținerii cu curaj a unor idei, valori, produse, bunuri sau servicii. "Eu cred că noi nu avem nivelul lor de educație și de aceea ne e jenă să ne apropiem de ei, să-i abordăm pe profesori".
10. Capacitatea de a vedea **produsul finit** la elaborarea căruia se implică să lucreze, pentru a ști cum să-l modeleze într-o formă atractivă pentru public sau pentru clienți. "Lucrând împreună cu alții la un proiect în Norvegia am văzut toți cum se face un lucru de la A la Z, ce important e să-l ajut pe unul să dea ceva de calitate. A fost o experiență din care am învățat multe. De atunci urmăresc pe Facebook paginile facultății din Norvegia".
11. Crearea de **parteneriate** cu organizații studențești, cu profesori, cu alți studenți. Nimeni nu a luat legătura cu studenți sau profesori de la alte facultăți din străinătate, nu a mers în tabere de vară sau de iarnă organizate de societățile studențești. Nici un student nu cunoaște preocupările profesorilor și de aceea nici nu se implică să îi ajute.
12. Dezvoltarea unui **brand personal**, al unui nume recunoscut în breaslă. Întrebați de ce ar cumpăra lumea bunurile, produsele sau serviciile lor, au spus că "pentru personalitatea mea. Pentru ce reprezintă eu. Pentru că toți oamenii de succes sunt doriți pentru ceea ce reprezintă ei. Se cumpără parcă ceva din interiorul lor". "E o nevoie de apropiere de sensibilitatea cuiva, de mintea lui, de sufletul lui. Oamenii cumpără o bucată din sinele altcuiva". Legendele despre ei nu sunt construite de ei, nici nu prea există; cei din ani mai mici nu le știu, nu le spun mai



departe altora. *"Eu fac dans și studenții știu asta. Sunt în Liga Studenților și ei știu asta". "Eu sunt Stefan, băiat bun, băiat creștin. Țsta e sloganul meu".*

13. Nevoia unor **teste psihologice** prin care să își descopere punctele tari și pe cele slabe, talentele și vulnerabilitățile. *"Sunt în anul 4 și nu am făcut până acum nici un test profesional de personalitate, de temperament sau de caracter ori de inteligență". "Nu ne cunoaștem cu relativă obiectivitate". "Avem mai degrabă o fantezie despre noi, nu o percepție corectă. Și nu ne putem așeza profesional corect".*

14. Capacitatea de **a se dăru** celorlalți și de a-i vedea pe toți ca fii ai lui Dumnezeu, pe care trebuie să-i ajute, să-i slujească fără să cârcotească, fără să se plângă, fără să abandoneze. *"Eu vin din Italia, acolo am crescut de mic. Dar m-am întors căci aici mă simt acasă. Însă traiul în afară mi-a dat o mare dorință de a dăru celorlalți ceva ca să-i fac mai buni, mai veseli, mai optimiști. Așa sunt italienii - trebuie să te faci fericit, să te vadă azi mai bucuros decât ieri".*

La final pilda Sfântului Cristofor, cel care l-a purtat în cârcă pe Hristos copil, trecându-l prin apele învolburate, a fost semnificativă pentru modul în care studenții trebuie să se formeze pentru piața muncii: cu conștiința că trebuie să-și asume să-i treacă și ei pe alții prin apele învolburate ale vieții, cu grijă față de ei și fără să abandoneze drumul, oricât de grele ar fi sarcinile, iar facultatea trebuie văzută ca o antrenare pentru dobândirea acelor abilități și competențe care să-i facă puternici și rezistenți pe drumurile tumultuoase ale carierei profesionale.

ANALIZA FOCUS-GRUPULUI CU PROFESORI

Iași 12 decembrie 2019

Evaluarea nevoilor studenților pe piața muncii a început cu analiza contextului universitar și a societății românești în care se desfășoară viața studenților și a profesorilor. Spiritul antreprenorial și competențele manageriale ale studenților sunt și în responsabilitatea universității și a profesorilor, nu doar a societății și a politicianilor. Ce lipsește însă profesorilor pentru a-i face pe studenți mai buni pe piață și cu ce se confruntă ei acum?

1. Studenții vin în facultăți cu un **nivel foarte scăzut de pregătire**, dat de calitatea slabă a profesorilor de liceu.

"Trebuie să privim care sunt rezultatele profesorilor de la examenele de capacitate. Să ne uităm cine sunt profesorii care predau în învățământul preuniversitar, care sunt rezultatele de la examenele de definitivat. Îi luăm pe studenți de la un nivel foarte scăzut. Au un handicap al nivelului foarte slab al instituțiilor pre-universitare, deși nativ nu sunt mai proști decât alții. Profesorii de liceu trebuie să aibă chemare nativă pentru tipul ăsta de meserie. Este o profesie pe care nu o poate îmbrățișa oricine - trebuie să aibă ceva care să-i facă să reziste la provocările zilelor noastre. Nu trebuie să uităm ce performanțe obțin mulți din cei care devin profesori la examenul de definitivat, să ne uităm care este concurența, să vedem că la facultăți nu reușesc să intre decât cei care fac meditații, că felul în care sunt organizate activitățile la licee nu-i ajută pe elevi să ia examenul de admitere la facultăți. Ține mult de calitatea celor care sunt dascăli în zilele noastre în învățământul pre-universitar."

2. În rândul tinerilor a scăzut **opțiunea pentru științele tehnice**, în favoarea altora. *"Opțiunea pentru învățământul tehnic nu mai este atât de crescută ca în trecut, din nefericire pentru corpul profesoral, care s-a văzut obligat la o reducere de personal. Nu ne-am mai permis să atragem creierele inteligente din alte țări, ci ne-am zbatut să menținem cât mai multe din cele existente alături de noi."*

3. Inginerii fac deseori **munci de maiștri și tehnicieni cu calificare medie**. *"Deși rata de angajare în domeniile tehnice este mai mare decât în cele umaniste, dacă ne uităm la ceea ce face un absolvent, în multe cazuri inginerii fac treabă pe care ar fi trebuit să o facă maiștrii, tehnicienii și personalul cu calificare medie. În cele mai multe situații inginerii fac treabă de rutină, nu li se cere creativitate. Unii acceptă asta și sunt mulțumiți. Este un oarecare confort să mergi să-ți faci treaba și să te bucuri de restul timpului. Alții vor mai mult."*

4. Angajarea studenților în primii ani de facultate **reduce interesul pentru învățare** și creează goluri în formarea profesională. *"Sunt companii care ridică studenții de pe băncile facultății încă din anii II-III, apoi lipsește interesul pentru școală. Dovadă e lipsa de interes pentru studiile masterale. Foarte greu reușim să îi atragem să vină la master. Nu mai există dorința de a învăța - toată lumea vrea bani". "Ar trebui să intre pe piața muncii când știu baza - fără ea rămân cu goluri. Piața muncii care-i absoarbe le creează goluri în pregătire, iar faptul că-i angajează tot mai mulți pe studenții de la Politehnică și mai puțin pe cei de la socio-umane sau litere le creează goluri în formarea profesională. Și asta se vede după câțiva ani foarte clar. Se duc la muncă și fac activități repetitive. Faptul că s-au angajat nu este o garanție că facultatea le-a servit la ceva."*



5. **Nu toți studenții sunt la fel**, există unii performanți, unii mediocri și unii slabi. "Nu trebuie puși totii studenții în aceeași oală, ci în 3 cutii. Într-o cutie foarte mică sunt cei care sunt buni și motivați și nu trebuie să tragi de ei pentru că lucrează extraordinar. În altă cutie sunt cei care vor să fie alături și merg pe drum, dar mai încet. Și în a 3-a cutie sunt cei pe care foarte greu poți să-i miști. Când vreau să-i implic pe acești studenți să scrie un plan de afaceri vreau să-i trimit să facă o cercetare pe teren, să se ducă la alte firme să facă un studiu de piață, ei sunt cu frâna de mână trasă - nu doresc să facă efortul cerut. Cei care în alte universități din afară se implică sunt de fapt din altă cutie, sunt cei buni, motivați. La studii în afară au plecat cei care vor să facă performanță, iar aici a crescut numărul celor slabi."

6. **Schimbările din societate** și de pe piața muncii îi motivează pe unii dintr-o disciplină mai mult decât pe alții. "Aș pleca nu de la universități, nu de la școli, ci de la societatea care se schimbă într-o anumită direcție. Își are angoasele ei, își are ierarhiile ei mai bune sau mai răsturnate, care-și are zone de economii foarte fierbinți și zone care s-au răcit. De ce în alte societăți studentul trage de el ca să acumuleze anumite abilități sau cunoștințe? Pentru că piața muncii îl motivează - el știe că dacă a terminat găsește un job sau își deschide un business din care rezultă plusvaloare. Aici lucrurile sunt neorganizate bine, cu foarte multe goluri în economie. Sunt domenii care cândva făceau glorie economiei - chimia, de exemplu. Asta nu înseamnă că ea e mai puțin importantă astăzi. În SUA câștigi de 3 ori mai mult ca un IT-ist dacă esti inginer chimist. Să plecăm de la rădăcini. În școală regăsim în mic societatea noastră, așa cum suntem toți: mai tineri, mai trecuți de o vârstă, mai cu noi abilități, mai cu cutume demult încetățenite. Trebuie să ne schimbăm plecând de la a oferi niste direcții clare, consistente, coerente și care să țină în timp. Politicile educaționale vor urma direcțiile de dezvoltare a societății. Nu sunt de vină anumiți oameni care conduc unele facultăți mai căzute în topuri. Eu vin de la Calculatoare, dar am colegi la alte facultăți care sunt extraordinari și văd că se străduie enorm să adune câțiva studenți să facă puțin progres. Nu aș da vina pe ei. Noi suntem privilegiați, dar meritul nu este al nostru, de la Calculatoare. Absolventul de liceu vine la noi nu pentru că noi ca profesori avem anumite lucrări științifice sau calități extraordinare. El vine pentru că vrea să învețe această meserie. De ce vrea să o învețe? Pentru că vrea să fie pe o piață dezvoltată. Drumul lui începe când se termină facultatea, nu când intră în facultate. Poate că ar trebui o reinterpretare a chimiei, a mecanicii, a rolului lor în societate. Nu o repoziționare cum era în trecut - asta nu se poate. Marile combinate au murit. Un CTS Iași nu cred că vom avea și nici nu e cazul să plângem că nu vom mai avea. Dar există zone în care efectiv vom avea nevoie de chimiști, de ingineri cu alte specializări decât IT. Sunt oameni buni, bine pregătiți, bine organizați și care suferă pentru ceea ce se întâmplă în interiorul breslei lor. Asta nu înseamnă că mediul educațional nu poate să evolueze în zona tehnică. Dar cred că profesorii se străduiesc cu toții. Cei din zona IT suntem forțați de un fenomen global, ce ne aduce tehnologii de ultimă generație". "În mod normal universitatea ar trebui să se adapteze la nevoile pieței. Noi creem aceleași lucruri dar piața cere altceva - mai puțini ingineri metalurgiști, chimiști. Am avut o studentă care a terminat litere și a venit la master în Politehnică pentru că se angajase undeva și nu pricepea ceea ce trebuia să facă. E greu să fie omul potrivit la locul potrivit". "În cât timp se poate schimba mediul universitar pentru a se apropia de cel occidental? Când se va finaliza autostrada București - Iași. Când se va lega estul de vest".

7. **Finanțarea universităților în funcție de numărul de absolvenți este greșită**. "Atâta timp cât finanțarea se va face pe cap de student vom avea ceea ce avem acum. Ea trebuie să se facă pe serie - din anul I până în anul IV, considerând câți intră și nu câți ies de pe băncile facultății. Pe mine trebuie să mă plătească indiferent câți absolvenți scot - poate să iasă doar 1, chiar dacă intră 100. Dar acel 1 este garantat specialist. Sistemul va corecta atitudinea mea față de student până când mă încadrez în finanțele care există".



8. **Declinul demografic** sporește cererea de absolvenți indiferent de pregătirea lor și duce la apariția unei generații cu un anumit specific. *"Noi suntem generația decreștelor - eram mulți și trebuia să ne zbatem. Ei sunt puțini și sunt angajați indiferent de pregătirea lor, pentru că e nevoie de ei pe piață. În mod normal trebuia să-ți treci în CV 3-5 ani de experiență. Acum ei doar termină facultatea și foarte greu, fără performanțe ca studenți. Când termină facultatea stau firmele la poartă să-i angajeze și ei cer cât mai mult. Ei nu conștientizează că anii de facultate constituie baza pentru ceea ce vor face pe mai departe. Pare că e o generație tot mai dezinteresată să fie specializată în ceva. Nu au inițiativă, nu înțeleg noțiuni mai complexe, sunt obișnuiți să li se dea totul mură în gură, să nu facă efort intelectual ci doar să caute pe telefonul mobil, nu acceptă provocările intelectuale, sunt comozi, Tehnologia avansată le-a pus totul pe tavă, iar ei nu știu ce e în spatele acelei tehnologii. Pentru profesori e tot mai greu - unii au stagii de practică în spate și pun mai mult accent pe practică. Dar unii merg mult pe teorie și puțin pe practică. Dacă schimbăm puțin raportul și-i punem pe profesorii mai tineri să conducă universitățile se va schimba și mai mult relația studenților cu piața muncii". "Studenții se comportă cum ne comportam și noi. Precum Socrate în bazar când spunea că sunt atâtea lucruri de care nu are nevoie. Planul de învățământ nu le spune mai nimic lor. Proiectul acesta a fost scris pornind de la teoria lui Geert Hofstede, care la origine e inginer mecanic. Profilul psiho-cultural al studenților noștri e foarte apropiat de antreprenoriat. Dar tinerii noștri reprezintă o minoritate - generația Z e cu totul alta. Școala se mișcă mai greu și noi nu prea știm cum sunt tinerii, care e profilul lor, cum sunt ei ca să știm cum să fim și noi. Sunt digitalizați, dar depărtați de drumul pe care trebuie să meargă".*

9. **Practica** nu este coordonată la nivel universitar de un centru specializat. *"Noi am încercat în cele 3 săptămâni de practică ce sunt alocate conform programei să mergem în vizită cu studenții măcar să vadă. E greu să-i povestești în laborator o tehnologie dacă el n-o vede. Din păcate de-a lungul anilor implicarea universității pentru a stabili un departament de practică unde să fie adunate în aceeași pălărie toate firmele a fost scăzută. Eu ca să fac practica merg la Camera de Comerț să văd care sunt firmele care mă pot primi cu studenții. Ar fi foarte util să existe un centru specializat de practică - oameni care se ocupă de practică în fiecare an". "Noi tragem de studenți să meargă în practică și ei nu vor. Trebuie puțin să schimbăm planul de școlarizare, să facă mai multă practică. Noi degeaba le schimbăm însă dacă studentul nu e interesat să facă practică. Profesorii se chinuie, dar studenții sunt dezamăgiți - poate ține de o structură a universității".*

10. **Autonomia facultăților a distrus competiția** între facultăți de același tip, între universități și între studenți. *"În Anglia sunt examene naționale la fiecare disciplină. Toate facultățile le dau în același timp, cu subiecte unice".*

11. **Antreprenoriatul este riscant la o vârstă tânără** - afacerile mor repede și asta lasă răni adânci. *"Noi facem firme cu studenții, dar ele nu rezistă pentru că ei pleacă la firmele mari. Facem și noi ca la London Business School, dar avem alt tip de studenți aici. Am avut 6 studenți masteranzi care au avut susținere financiară europeană în cadrul unui proiect, dar a trebuit să renunț la angajați. Nu-mi mai permit să-i plătesc. Dar au învățat să facă afaceri. Deși e o experiență semi-eșuată. Dacă ați face o statistică să vedeți câte asemenea firme sunt în România moarte, câți au încercat, câți au eșuat și câți au rezistat și să vedeți ce se poate face în direcția antreprenoriatului cu studenții și absolvenții. Antreprenoriatul e ceva riscant - firmele mor repede iar asta lasă urme". "Trebuie făcută o corelare între calitatea profesională a inginerului și cerințele angajatorului. Venind din domeniul antreprenoriatului știu că e greu să plătesc un bun specialist, căci concurența firmelor mari e foarte mare. Eu nu-mi permit să plătesc cu 3.000 euro un inginer programator care să-mi dezvolte un anumit soft. O să rezulte câțiva tineri antreprenori în viitor dintre*



studenții actuali. Sunt curios cum vor reuși să se descurce, pentru că singuri nu se vor descurca. Trebuie învățați să-și facă echipe și să își optimizeze tot fluxul de dezvoltare pentru produse noi. Majoritatea antreprenorilor vor fi ocupați să dezvolte produse noi”.

12. Piața muncii investește puțin în absolvenți. *”Noi ca profesori nu trebuie să facem neapărat firme - e la latitudinea studenților și a profesorilor să-și facă firme. Dar pregătirea studenților nu se încheie după 4 ani. O pregătire rotundă înseamnă 6 ani, cu tot cu master. Dar masterul e o formă fără fond, prin care se finanțează învățământul. Dar în realitate omul rămâne cu cei 4 ani. Sunt unii angajatori care sunt conștienți de lucrul ăsta și știu că trebuie să investească în fondul lor. Aștia sunt marii angajatori. Micii angajatori îi vor pregătiți la nivelul cel mai înalt, să aibă experiență, să aibă pregătire teoretică, dar și practică, ei nu vor să investească dar nici nu-i plătește la nivelul pe care-l cer. Angajatorul uită cum era el când a terminat facultatea, cât de greu i-a fost lui să învețe în fabrică, la ce stres a fost supus, cât de complicat a fost procesul angajării lui”.*

13. Tutoriatul, mentoratul este un fenomen slab dezvoltat. *”Câți suntem tutori pe viață, așa cum sunt în marile universități de top? Câți țin legătura cu studenții pe viață? În perioada comunistă nu îi mai păsa nimănui de ce se întâmpla după ce ieșea produsul pe poarta fabricii. În toată țara era o indiferență față de ceea ce produceau. Ea s-a mai păstrat cumva și în universități. Pentru că noi cu greu am putut angaja un psiholog. Trebuie un departament pentru pregătirea cu ALUMNI, dar învățământul este sub-finanțat, universitățile abia apucă să-și plătească salariile și nu au bani să investească în laboratoare didactice. Abia acum am câștigat un proiect să dotăm laboratoare în care nu s-au mai băgat bani de zeci de ani. Știți că avem o problemă gravă legată de finanțare, în condițiile în care în mediul universitar lucrurile merg bine față de cel preuniversitar, unde este un dezastru, inclusiv la licee de top.*

14. Există o deprofesionalizare a absolvenților, inclusiv în rândul profesorilor. *”Toți suntem mândri când avem studenți care au reușit profesional. Dar după criză mulți profesori au decăzut, nu mai dau atâtea vârfuri profesionale câte dădeau în trecut. E greu să mai ajungem în vârf pentru că studenții sunt foarte slabi de la an la an. Nu sunt motivați după ce termină facultatea. În practică i-am dus, dar nu s-ar mai întoarce să se angajeze - preferă să stea în Carrefour 4 ore dar nu vor să plece din Iași. Se deprofesionalizează, dar nu le dă prin cap să-și facă firme”.*

15. Antreprenoriatul nu se învață în facultate, se învață în familie, de la grădiniță chiar. *”Chiar dacă universitățile tehnice sunt cele care intră mai des în categoria universităților antreprenoriale. Dar asta depinde de mediul exterior universității. În alte țări îi pun pe copii să vândă prăjiturile făcute de mamele lor ca să învețe cum se câștigă banul. Ca să-l provoace pe elev să-și găsească o cale și o vocație”. ”Totul ține de societate. Noi am stat 50 de ani în comunism și acum mergem spre vest. Cu toate astea avem o nație de antreprenori ținând cont că avem 5 milioane de oameni plecați în afară care se descurcă pe cont propriu. Dar nu au rămas aici. Însă vor trimite copiii înapoi - din ei se vor alege viitorii antreprenori de top ai României. Noi ca nație suntem antreprenori în sensul că suntem descurcăreți. Dar nu educați profesional ca antreprenori. Au cucerit Occidentul. Din ei trebuie să iasă ceva bun”.*

16. Facultățile sunt organizate într-un sistem mai socialist, mai francez, mai rusesc; modelul englez-american e altfel. *”Statisticile PISA ne modelează în anumite direcții. Dar noi suntem cam tot acolo - nu am căzut prea mult, poate deloc. Doar punem lupa pe ceva mai mult decât pe altceva. Luăm mai puțin de la buget, iar calitatea umană e mai slabă, iar resurse materiale tot mai puține. Dacă s-ar privatiza Politehnica facultatea noastră nu s-ar susține. Cel puțin în formatul actual. Facultățile o să urmeze drumul fabricilor de după 1989. S-ar tăia pe bucăți, s-ar da la fiare*



vechi”. „Sunt facultăți care au un spirit antreprenorial mai puternic, pentru că așa e specificul meseriilor. Arhitectura - de exemplu - unde mulți își deschid birouri, firme proprii. Dar la energetică sau la chimie e mai greu să faci așa ceva”.

17. Universitatea nu îi formează doar ca specialiști, ci și ca oameni, le dă ceva din **spiritul boem** al ei. „Am 3 studente care s-au întors din Olanda și nicidecum nu s-au simțit mai bine pregătite ca cele de acolo. Dar noi vrem ca antreprenoriatul să fie o cutumă. E un mod de a trăi, ne dă adrenalină. Dar nu e totul asta. Trebuie să-i învățăm și să fie buni profesioniști, să fie fericiți, împliniți ca oameni, utili societății. Oare vor fi fericiți la 40 de ani în firma lor? Poate ar trebui să privească mediul universitar mai cu atenție - e boema vieții noastre, care-ți dă libertatea să faci lucruri interesante. Ea mișcă lucrurile. Nu trebuie să rămâi la facultate pentru un salariu, pentru 10% în plus la leafă, ci pentru că te muncește un gând, o idee și vrei să o duci la capăt”.

18. **Universitatea e elitistă.** „Dacă școala ar fi ușoară ar fi plină țara de academicieni. Școala e o treabă grea care presupune autoinstruire, o disciplină a muncii. O treime dintre studenți nu termină școala. Formele ei de comunicare sunt verificate în timp, nu poți să înveți medicină după reguli foarte neclare, după cum ar vrea studenții. Adaptarea la piață ține doar de stil, poate aici avem probleme privind comunicarea prin imagini, prin instrumente moderne. Mulți antreprenori vor un anumit tip de formare - noi pregătim tineri pentru piața muncii, dar nu suntem școală profesională. La o școală profesională de bucătar iese bucătar. Noi pregătim intelectuali pe lângă pregătirea de specialitate. El știe, are cunoștințe, este un bun cetățean, știe să fie el însuși, școala îl spiritualizează, îl face să înțeleagă lumea”. „Studenții știu că dacă au intrat la facultate o termină oricum. În afară nu e așa deloc. Nu o termină toți - efortul e foarte mare pentru finalizarea studiilor. Cei care nu au rezistența la efort intelectual se duc în lumea afacerilor. Antreprenoriatul e un aspect marginal al lumii universitare. E mai important la colegii”. „Nu trebuie doar să ordonăm universitatea după cerințele pieței muncii, ci să ordonăm piața muncii după standardele universitare. Universitățile sunt organizate după bune practici, au infrastructură, au o rigoare demonstrată în timp, au personal calificat. Haideți să aliniem piața muncii la principiile universității, să exportăm modelul universitar în afară”.

19. Studentul se formează în **activități de cercetare** - asta e diferența între universitar și preuniversitar. „Facultatea e și creatoare de știință. Avem proiecte de cercetare în care să-i implicăm? Ministrul Cercetării mi-a spus discuția avută cu Ministrul de Finanțe: banii se duc acolo unde trebuie. În fiecare an la cercetare pleacă o sumă uriasă în luna martie și se întoarce în luna decembrie, când nu mai poți face nimic. Unde se duc banii? Nimeni nu știe. Acum dotările în universități există, dar cercetare nu prea se face. Lucrările de licență, dizertație și doctorat trebuie să cuprindă cercetări în ele, dar acestea sunt la un nivel primitiv. Cu toate astea se fac lucrări valoroase, care sunt plagiate”. „În SUA Fundația Națională de Științe oferă studenților, alături de fundația lui Bill Gates sau Zuckerberg sume de peste 100.000\$ pentru cercetare. Ei au alt sistem - au profesori care sunt oameni de afaceri de succes. Avem și noi oameni de afaceri de succes care sunt și profesori, dar foarte puțini. Noi nu știm cu ce se mănâncă antreprenoriatul în mod real. Profesorul Brezoianu are peste 50 de angajați din rândul politehniștilor noștri”.

20. Tema **topurilor internaționale** e puțin înțeleasă. „Problema e să facem bine ceea ce știm să facem conform misiunii asumate de universitate. Când s-au făcut primele evaluări Universitatea din Petroșani a luat un grad ridicat de încredere. Cineva a spus că nu e corect să comparăm Petroșani cu Cluj. Acest grad de încredere se acordă în funcție de misiunea asumată de universitate. Babes Bolyai și-a asumat misiunea europeană, Petroșani și-a asumat o



misiune regională, de școlarizare a studenților din Valea Jiului. Facem noi ceea ce chiar trebuie să facem? 10% dintre copii sunt analfabeți. 1 din 5 tineri nu știm ce e cu el, dacă e la muncă sau în alte părți”. „Standardele minime au transformat profesorii în altceva decât trebuia. Goana după articole ISI, după cărți publicate în străinătate i-a îndepărtat pe profesori de studenți. I-a făcut vânzători de puncte”. „În Occident cei care se declară a avea studii superioare nu sunt doar absolvenți de facultate, ci și cei de colegiu, post-liceal. Noi avem obsesia alinierii la standardele europene - poate că ar trebui să ne fixăm ținte mai mici, dar pe care să le atingem și să le facem bine”. „Facultățile vor primi punctaje ca hotelurile pe Booking, la fel și profesorii. Nu e încă o obsesie obținerea unor scoruri. Fenomenul vine din afară și nu ne putem extrage lui. Când a fost prima clasificare în 2011 a fost coordonată de Lazăr Vlăsceanu. Este o presiune imensă și l-am întrebat dacă nu-i este teamă de rezultate. El mi-a spus că se teme ca în urma acestei clasificări să iasă altceva decât deja știm. În mentalul colectiv ierarhiile universitare există prin vectorii de imagine, care sunt absolvenții și profesorii. De asta ele au un prestigiu. La coada ierarhiei sunt fabricile de diplome, pe care unii factori de decizie le vor pentru că astfel de universități există și în occident. Există un segment de populație care dorește să obțină diplome de la astfel de universități fără laboratoare, fără o bază materială riguroasă. Barometrele universităților coordonate de profesorul Lazăr Vlăsceanu au fost analize nemiloase, dar corecte ale învățământului universitar. În urma lor, el a început să se curețe puțin câte puțin”.

21. Absența **schimburilor de experiență** e mai gravă la unele facultăți. *„Reducerea lor ne afundă în problemele noastre dese dar mărunte și nu ajută să ne ridicăm aspirațiile. Câte relații avem cu profesori străini cu care lucrați frecvent? Cu 1-2-3 fiecare profesor. Între SUA și Vestul Europei de desfășoară 80% din zborurile avioanelor. Oamenii din acele zone se vizitează, fac proiecte comune, participă la schimburi de experiență. La Arhitectură avem cel puțin lunar conferințe internaționale la care plecăm sau pe care le organizăm. Îi prindem pe mai toți profesorii în schimburile de experiență finanțate de proiectele ERASMUS. La Timișoara facultatea de Mecanică a făcut un parteneriat cu facultatea similară din Munchen. Și la Iași sunt câteva în parteneriat cu Franța. Iar la Construcții și Arhitectură sunt cei mai mulți antreprenori”. „E nevoie de un program de dezvoltare a schimburilor de experiență la care să participe toți profesorii - și cei care știu limbile străine și ceilalți care nu le știu. Toți s-ar ridica mai repede din punct de vedere profesional”.*

22. În facultățile de top viața în **biblioteci** e fundamentală - la noi ele sunt goale. *„Noi nu trimitem studenții în biblioteci. În Anglia toți sunt acolo câteva ore pe zi. Acolo bibliotecile nu se închid niciodată, sunt deschise non-stop, pentru că sunt pline mereu, chiar și la ora 3 noaptea. Doar în luna august câteva săptămâni sunt închise. Și sălile de cursuri sunt pline mereu, pentru că sunt cursuri opționale la care vin mulți. Acolo e o cultură a învățării până la adânci bătrâneți. Vin și vârstnicii să învețe. Aici avem cea mai frumoasă bibliotecă din lume, dar e goală. Nu găsești un doctorand”.*

23. **Relațiile profesorilor cu studenții** sunt mai sobre și mai sărace în România. *„În afară se vizitează reciproc, fac proiecte comune, se înrudes, dezvoltă prietenii de durată. Efectul acestei răceli a relațiilor se simte pe piața muncii. Faptul că îi luăm de la un nivel foarte scăzut în anul întâi ne obligă să pompăm în ei multă teorie - nu avem încotro pentru a-i ridica la un nivel intelectual acceptabil. Facem asta printr-o întărire a autorității și a sobrietății noastre, nu pentru că așa ne dorim. Noi vedem care sunt problemele lor, dar le vedem și pe cele ale ministerului, ale firmelor, ale Uniunii Europene și încercăm să le armonizăm pe toate în limitele bugetare și cele impuse de societate. Ne adaptăm la condițiile existente. Într-o normalitate universitară am dezvolta relații mai profunde și de lungă durată cu*

Dezvoltarea culturii antreprenoriale a studenților ingineri din Iași



studenții. Și am impune direcții în societate - culturale, științifice. Tipul de societate existent nu ne-a permis mai mult. E aici și o resemnare pe care îmbătrânirea corpului didactic a accentuat-o, iar tinerii profesori nu au reușit să o spargă, ci s-au lăsat striviți de ea. Plus că ne temem să nu fim acuzați de favoritism, de corupție”.

ANALIZA FOCUS GRUPULUI CU ANTREPRENORI

Iași 17 decembrie 2019

Proiectul dorește îmbunătățirea abilităților studenților pentru a ajuta angajatorii, dorește abordarea unor aspecte care nu funcționează, cum ar fi competențele antreprenoriale ale absolvenților, dar nu numai. Principalele idei menționate de participanți au fost:

1. **Antreprenoriatul este o meserie riscantă:** *"Firmele mor repede, presiunile autorităților și constrângerile pieței, ale marilor concurenți sunt mari. Forța de muncă e slab pregătită".*

2. Absolvenții trebuie să fie mai înclinați către **dorința de a învăța și de a munci**. *"Nu putem găsi persoane care să își dorească să-și dezvolte o carieră internațională. Criza forței de muncă nu e doar în România. Vestul Europei și-a rezolvat problema prin migrarea din Est. Aici în Est așteptăm forță de muncă din Asia. Nu știu în ce măsură vin specializați. Pe tineri nu-i mai interesează lumea industrială; ei visează locuri de muncă în spații plăcute, la birouri. Economia se sprijină pe producție și aici trebuie să atragem tineri". "Nu contează neapărat experiența în anumite joburi când vin să se angajeze. Nici notele la anumite materii. E adevărat că îi întreb de fiecare dată câte ceva să văd dacă au noțiuni minimale despre ce li s-a predat. Încerc să văd dacă sunt interesați să învețe. Nu întotdeauna am avut fler - m-am și păcălit. După atitudine îi selectez. Interesul meu e să văd dorința de a învăța".*

3. **Superficialitatea** studenților e reală; *"Vor să obțină totul foarte repede, foarte ușor, fără efort, cu maximizarea stării de bine. Eu mă ocup de formare profesională de 12 ani și am lucrat la multinaționale, făcând diferența între ce e acolo și ce e la noi. Problema practicii e doar formală - se dă un telefon, se aranjează foarte repede cu protecția muncii, se stabilește câte ore vor sta, nu câte zile, cine îi va supraveghea. Din 10 studenți nu sunt 2 interesați. Ar vrea să rămână angajați pe urmă, dar la practică nici nu vin. Sunt indiferenți, iar asta nu pornește de la noi ca manageri. Ei caută altceva sau nu caută nimic. Nu vor să vină la formare profesională și să rămână în meserie pe urmă". "Cu siguranță sunt situații când anumite persoane nu pot fi angajate, căci nu pot fi modelate. De aceea trebuie o selecție când intră la facultate. Mult prea mulți intră la facultate și o și termină, dar nu au nici o treabă cu meseria".*

4. **Indiferența față de proceduri și reguli**. *"Sunt antreprenor în cercetare și inginerie tehnologică. Am văzut antreprenoriatul ca o poveste - noi vindem povești. Întâi povestim ceva unui client. Dacă această poveste are succes, încheiem contractul. E ca un borcan cu miere din care iei cu lingurița până la un punct; până la implementarea poveștii. După ce am vândut povestea trebuie să găsim niște persoane care să se lipească de povestea noastră și care să o trăiască și chiar să-i placă. Le atragem în programe pe proiecte, nu cu program de 8 ore pe zi. Cum pot să iau un om să-l lipesc de povestea mea când el lucrează la stat sau la multinaționale unde e mult mai bine, mai comod? Deși acolo au multe proceduri, pe ale mele vrea să le încalce. Zice: șefu, aici eu vreau să fumez. La ei nu se duc din 2 în 2 ore în pauză ca la mine. La multinaționale nu pleacă fiecare cum vrea în pauză de țigară. La mine își permit pentru că sunt puțini. Ei sunt angajați imediat cum termină - fac 1-2 săptămâni un training și sunt angajați. Noi trebuie să-i formăm. Am colaboratori care muncesc mereu să-i formeze la un nivel acceptabil". "Din păcate partea de proceduri*



tehnice e obligatorie. Când mergi într-o companie și ai un proiect pentru care vrei replicabilitate, fără o nuanțare și procedurare a activităților nu se poate. Procedurile sunt cam ignorate de noile generații - vor mai multă liberate, au nerăbdare să asimileze tot, ar da regulile la o parte. Partea de documentare ar arunca-o la gunoi sau altora. În companiile mici le merge uneori, dar în cele mari se pune accent pe proceduri, se analizează riguros impactul fiecărei acțiuni”.

5. Angajatorii au tot mai puține cerințe și așteptări de la absolvenți. ”Am ajuns într-un stadiu în care nu mai avem prea multe cerințe. Noi suntem dezamăgiți de ceea ce oferă în momentul de față Politehnica. Nici competenți, nici motivați. Nu sunt stabili, se pierd pe drum, nu sunt atenți, abandonează treaba. Pentru noi e greu să-i ajutăm să-și găsească stilul de învățare. Unii dintre ei nu știu ce-și doresc de la viață, de la o slujbă. Cerințele noastre sunt clare - le spunem care sunt dificultățile, care e echipa, care sunt instrumentele cu care vor lucra. Dar ei nu se adaptează. Nu contează pentru noi notele luate în facultate, ci capacitatea de a implementa proiecte. Nici competențele antreprenoriale nu contează dacă cele profesionale și motivaționale sunt ok. Unii nu sunt angajabili nu pentru că nu le-a oferit facultatea ce trebuie, ci pentru că nu-și găsesc locul, un job în domeniul pe care l-a studiat. Facultatea îi învață, dar dacă nu există o aliniere cu nevoile pieței, ei nu își găsesc de muncă potrivit pregătirii”.

6. Absolvenții nu vin să se angajeze la stat. ”Eu reprezint o companie de stat mare, în care procedura de angajare e foarte bine pusă la punct. Chiar dacă unii spun că lucrul la stat e călduț, nu e nici pe departe așa. E o lipsă a candidaților pe posturi. Posibilitatea de a avansa într-un sistem de stat e mult mai greoaie decât la privat. Aici regulile sunt clare și trebuie multă răbdare. De aceea nu le putem propune lucruri mărețe într-un timp foarte scurt”.

7. Practica ar trebui făcută serios și să dureze câteva luni. ”Noi vrem să facem practica destul de serioasă cu ei, dar studenții vor o ștampilă și se preocupă doar de vacanță. Poate n-ar fi rău să mărim practica la o perioadă de câteva luni. Abia atunci vom vedea cine își dorește cu adevărat acel post”. ”În urmă cu 4-5 ani am încheiat un contract cu Universitatea pentru a lua în practică 4 studenți pe domeniul electric. Fiecare student avea tema lui. A doua zi au venit și le-am spus ce au de făcut în aplicația existentă. Au plecat, dar mai întâi m-au întrebat când le dau adeverință. Pentru adeverință se face o evaluare a temei, ce au învățat. Pentru noi ca viitor angajator era important să fie evaluați. Dar ei nu au mai venit. Am întrebat ce e cu ei. Era prea complicat pentru ei. Astfel s-a încheiat pregătirea lor în practică. Nu au practica făcută la zi din 2 motive: ei ar merge să lucreze, dar nu degeaba, ci plătiți. Să se termine cu munca degeaba în practică; să încaseze un salariu - atunci va fi atras și va învăța. Apoi companiile să înceteze să pună ștampila pe niște hârtii fără ca ei să facă ceva. Pentru mine ca angajator nu contează internshipul. Contează să rezolve tema, nu notele. Ei trebuie să aibă baza de cunoștințe când li se oferă șansa de angajare. Cu ele înving obstacolele”.

8. Teoriile prea multe din primii ani îi demotivează pe studenți. ”Eu m-am angajat în anul 2, dar am renunțat pentru o idee de afaceri. Acum avem încă un partener și vrem să ne extindem. O mare parte din materii mi-au folosit, mai ales cele din anul 4 și 3, dar aș fi vrut mai mult în anul 1. Atunci am trăit o dezamăgire și speram când eram în liceu că viața va începe cum vreau eu. Am vrut chiar să mă las de facultate pentru că erau multe materii teoretice în care nu mă regăseam. Într-adevăr e o bază acolo, dar trebuiau mai multe materii care să ne stârnească interesul”. ”Dacă aș da timpul înapoi o parte din pregătire aș șterge-o cu buretele, dar o parte nu. Eu nu am auzit niciodată în perioada studenției mele de ce a trebuit să învăț ceva, de ce trebuia să învăț partea de matematici speciale, de analiză matematică, la ce îmi folosesc în viitor. Distanța socială dintre noi ca studenți și profesori e foarte mare și nu



I-am întrebat pe profesor de ce ne preda acele lucruri. În multinaționala în care sunt eu distanța socială nu este așa de mare. Profesorii țin distanța". "Cursurile poate că nu sunt plăcute, dar le oferă cunoștințe. La matematici speciale am avut ecuația lăncișorului. M-am întrebat la ce-mi folosește. După ce am terminat facultatea, la o întâlnire cu câțiva specialiști mi-am dat seama că dacă nu o știam nu aveam cum să ajung inginer - atunci mi-a fost clar, dar nu în timpul studenției; la curs profesorul n-a putut să-mi explice de ce-mi era utilă".

9. Contează mult **proiectele la care studenții au participat**. *"Învață care e responsabilitatea pentru atingerea unui obiectiv, care e impactul muncii în echipă, respectă termenele limită. Baza de cunoștințe e ok. Motivația e importantă. Dar mai mult contează experiența practică și universitatea le-o oferă în proiecte. Dezvoltă abilități de comunicare, de rezolvare a problemelor de criză, adaptarea la situații critice".*

10. Absolvenții au **probleme de comunicare**. *"Nu știu să facă prezentări. Nu știu să convingă potențiali clienți. Toate proiectele lor în facultate trebuie finalizate cu o prezentare: ce ați făcut, cum ați lucrat, ce probleme ați întâmpinat, ce crize au apărut, cum ați negociat? Doar teoriile despre comunicare nu sunt suficiente - o informație acumulată în anul 1 sau 2 și nefolosită imediat e greu să o asimilezi; o uiți, devine nefolositoare. Poți să-ți aduci aminte de ea, dar nu o folosești corect. Azi Google ți-o aduce instant în fața ochilor, dar trebuie să știi să o folosești corect și asta se învață în proiecte".*

11. **Resursa umană a întregii societăți are probleme**. *"Problema nu e la resursa umană a facultății, ci la resursa umană per ansamblu. La gândirea politică, a maselor, la modul în care se percep situațiile reale. Gândirea de perspectivă a unui job stabil, a unor prețuri, a unor salarii care nu trebuie dictate doar de piață, ci și de nevoi. Resursa umană e integrată într-un sistem general care nu funcționează bine per ansamblu. La Registrul Comerțului te duci cu o mulțime de acte ca să-ți deschizi o firmă. Ce resursă umană e acolo? Vorbim deci despre o societate disfuncțională, de un sistem lacunar care funcționează dar produce probleme. Nu școala trebuie să ne dea gândirea legislativă, economică, socială și politică. Ea trebuie să ne dea gândirea potrivită să ne adaptăm, să folosim informațiile pentru a produce ceva util. A face o afacere ai nevoie de surse de informații nu doar de pe Google. Te lovești de probleme pe care nu le rezolvi cu ce găsești pe Internet. Sau nu știi unde să cauți".*

12. **Problemele sunt la nivelul preuniversitar**. *"Eu lucrez cu studenți în practică și încerc să le transmit informațiile potrivite tocmai pentru a compensa lacunele de la curs. Îmi creez concurență pentru a crește calitatea forței de muncă. Problema e la cei 7 ani de-acasă, o cultură generală și gimnazială ale cărei lacune se propagă. Problema la nivelul preuniversitar e mare. Acolo nu e o selecție".*

13. **Există unele domenii mai deschise spre antreprenoriat decât altele**. *"Eu vin din domeniul arhitecturii și la noi mai toți sunt antreprenori, căci își deschid birouri de arhitectură. Învață să facă prezentări la sfârșitul fiecărui proiect, plus discipline menite să-i ajute să comunice. În felul nostru facultatea are o structură liberală. Dar la chimie, metalurgie sau construcții de mașini nu pornesc pe cont propriu așa de mulți studenți. Pentru că avem o deschidere spre public mai mare avem o selecție la admitere destul de riguroasă, ca să ne asigurăm nu doar că duc la bun sfârșit 6 ani de facultate, ci și o carieră de o viață".*

14. **Companiile trebuie să se implice în educația viitorilor lor angajați**. *"Eu sunt și cadru didactic în domeniul construcțiilor de mașini, nu doar angajator. Am intrat în business ca să știu ce să le comunic, nu pentru a renunța la*



cariera didactică sau pentru a fi un investitor de succes. Să știu ce să le spun: cum să-ți pui la bătaie un capital personal, ce înseamnă să faci afaceri, ce ar trebui să învețe mai mult și ce se poate face cu disciplina pe care o predau. I-am luat pe studenți și am lucrat împreună cu ei și la actele financiare, să vadă valoarea muncii lor. Studenții sunt foarte interesați, dar sunt puțini. E o ruptură între mediul de afaceri și cel universitar, dar nu avem multe companii care să vină în facultate, să ia studenți din anul 1 și să-i formeze până la sfârșit. Când au terminat facultatea ei ar trebui să fie deja luați de anumite companii. Dar nu mai înainte. Trebuie să-i lase în școală să învețe, să stea tot ciclul de 6 ani universitari să învețe, să ajute la formarea lor împreună cu facultatea. Ele să le ofere o practică mai lungă, mai serioasă, dar să promoveze efortul intelectual, să nu ajungă să facă activități repetitive mărunte. Trebuie să ceară examene severe, să se uite la note. Trebuie să fim împreună la multe activități de formare a lor. Asistentul meu după 12 ani de experiență în Japonia spunea că firmele racolează studenții încă din primul an. Când termină facultatea ei au deja experiență. La lucrări de licență și dizertație vin reprezentanții companiilor cu teme și cu finanțarea cercetării. Ei văd care studenți sunt interesați”.

15. Abilitățile de adaptare sunt importante. ”Ne interesează coeficientul lor de adaptabilitate, de inteligență emoțională. Nu neapărat coeficientul de inteligență. Într-o companie trebuie să facă și munci repetitive și munci inovative și ușoare și grele”.

16. Nu există investitori în educație și cercetare. ”Am fost coordonator într-un proiect de succes. Una din firme a participat la un concurs pe Europa. I s-a cerut ca acel produs cosmetic să aibă o aplicabilitate garantată de un investitor. Nu s-a găsit, deși a participat la emisiuni tv și am pierdut locul 1. Am luat locul 3. Unde erau investitorii noștri care să susțină proiectele?”

17. Deschiderea profesorilor către studenți și mentoratul. ”Contează stilul de abordare a unui profesor și modul în care se apropie de el, să îi facă materia interesantă, să aibă parte de integrarea în workshopuri, să pună în aplicare ceea ce învață. În facultate doar 2 profesori mi-ar fi plăcut să-mi fie mentori. Erau interesați de mine, nu făceau cursuri monotone, mă ascultau.”

18. Nu sunt suficienți ingineri pe piață. ”Ar trebui mai mult marketing al unor facultăți, pentru că mulți tineri sunt atrași de IT, PR, drept, comunicare și prea puțin e focus pe partea tehnică, iar noi companiile ne confruntăm cu situația că nu avem meseriași, specialiști care să facă treaba. Absolvenții sunt puțini și nepregătiți pentru jobul oferit”. ”Pe de altă parte nu e nevoie de atâția ingineri în anumite specializări, căci nu ajung să practice meseria”.

19. Companiile care țin legătura cu Universitatea obțin angajați de calitate. ”Am avut multe colaborări cu Universitatea și am avut recomandări de la ea chiar foarte bune. Mi-a oferit absolvenți inteligenți, cu dorința de învățare. Dar și noi am investit în ei, în training, în formare”. ”Știu că facultățile fac planificări pe termen mediu și lung, mai ales pe partea de master, pentru adaptarea la cerințele pieței, atât cât e ea cunoscută. Și sunt companii care țin legătura cu facultățile. Se cercetează piața, se urmăresc programele altor masteruri din București, Cluj sau din alte țări. Programa nu e chiar aceeași ca acum 10 ani la masteruri. Se analizează costurile necesare. Din punct de vedere instituțional s-au făcut pași atât din partea companiilor, cât și a facultăților, dar nu trebuie generalizat. Nu toate companiile țin legătura cu universitatea”. ”Pe Youtube poți să înveți orice: proiectare, desen tehnic, psihologie, comunicare - orice. Dar rolul facultății este să te învețe cum să înveți, să comunici, să rezolvi probleme, să le identifice, să faci toate astea la un nivel înalt. Poate că universitatea nu are un timp de reacție rapid la piață, dar face pași



vizibili. În același timp pune accent pe proceduri, pe rigoare, pe standarde, pe cercetare. Nu va rezolva toate problemele cu care se confruntă firmele, dar le dă studenților principalele instrumente ca să le rezolve, precum și instrucțiunile de folosire a lor. Și capacitatea de a se adapta la situațiile tehnice. Pune o bază pe care inginerul o poate accesa în variate domenii în care va lucra”. ”Ingineria e o meserie foarte grea - trebuie să știi multă matematică. Vin studenți care au cunoștințe multe. Noi să reușim să găsim cunoștințele lor și să le aplicăm. A fi antreprenor trebuie să faci o droaie de documente, treburi administrative. Dacă lucrează cu noi ne ajută semnificativ. Nivelul lor e totuși mulțumitor”. ”Universitatea nu trebuie doar să producă oameni care să se adapteze pieței, ci care să o impulsioneze, să o schimbe, să producă mai multă performanță. Dacă cerințele pieței sunt sprijinite financiar și logistic s-ar dezvolta colaborarea mai profund”.



CUPRINS

INTRODUCERE.....	1
ANALIZA FOCUS-GRUPULUI CU STUDENȚI	3
ANALIZA FOCUS-GRUPULUI CU PROFESORI.....	8
ANALIZA FOCUS GRUPULUI CU ANTREPRENORI	15